

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

De diuisione operu[m], quae intra muros sunt, & eoru[m] dispositio[n]e, ut
uentoru[m] noxii status uite[n]tur. Cap. VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

De diuisione operum, quæ intra muros sunt, & eorum dispositione, ut uentorum noxii flatus uitentur.

Caput. VI.

Moenibus circumdatis, sequuntur intra murum arearum diuisiones, platearumq; & angiportuum, ad cœli regionem directiões.

Dirigentur hæc autem recte, si exclusi erunt ex angiportis uenti prudenter, qui si frigidi sunt, lædunt, si calidi, uitiant, si humidi, nocent. Quare uitandū uidetur hoc uitium, & aduertendum ne fiat, quod in multis ciuitatibus usu solet euenire, quemadmodum in insula Lesbo oppidum Mitilene magnificenter est ædificatum & eleganter, sed positum non prudenter. In qua ciuitate Auster cum flat, homines ægrotant, cum Corus, tusciant, cum Septentrio, restimuntur in salubritatem, sed in angiportis & plateis nō possunt consistere, propter uehementiam frigoris. Ventus autem est aeris fluens unda, cum incerta motus rediā dantia. Nasatur cum feruor offendit humorem, & impetus feruoris exprimit uim spiritus flantis. Id autē uerum esse ex æolipilis æreis licet aspiciere, & de latentibus cœli rationibus, artificiosis rerum inuentio nibus, diuinitatis exprimere ueritatem. Frūt enim æolipila ærea, caua, hæc habent punctum angustissimum, quo aqua infunditur, & allocanturq; ad ignem, & antequam calescant, non habent ullum spiritum, si mulac autem feruere ceperint efficiunt ad ignē uehementem flatum.

Ita scire & iudicare licet, è paruo breuissimoq; spe-
 ctaculo, de magnis & immanibus cœli uentorumq;
 naturæ rationibus. Venti enim si exclusi fuerint, non
 solum efficiunt corporibus ualentibus locum salubrē,
 sed etiam si qui morbi ex aliis uitis forte nascentur,
 qui in cæteris salubribus locis habent curationes me-
 dicinæ contrariæ, in his propter temperaturam exclu-
 sionis uentorum, expeditius curabuntur. Vitia autē
 sunt, quæ difficulter curantur, in regionibus quæ sunt
 supra scriptæ, hæc, grauitudo, arthretis, tussis, pleu-
 ritis, phthisis, sanguinis eiectio, & cætera, quæ non
 detractioibus, sed adiectioibus curantur. Hæc
 ideo difficulter medicantur, primum q; ex frigoribus

PRIMVS.

concipiuntur, deinde q̄ defectis morbo uiribus eorū,
aer agitatus, ex uentorum agitationibus extenuatur,
unaq̄ à uitiosis corporibus detrahit succū, & efficit
ea exilia. Contra uerolenis & crassus aer, qui
per flatus non habet, neq̄ crebras redundantias, p̄
pter immotam stabilitatem adiacendo ad membra eo-
rum, alit eos & reficit, qui in his sunt implicati mor-
bis. Nonnullis placuit esse uentos quatuor ab oriente
equinoctiali Solanum, à meridie Austrum, ab occi-
dente equinoctiali Fauonium, à septentrionali Se-
ptentrionem, sed qui diligentius perquisiuerunt, tra-
diderunt eos esse octo, maxime quidem Andronicus
Cyrrestes, qui etiam exemplum collocauit athenis tur-
rim marmoream octogonon, & in singulis lateribus
octogoni, singulorum uentorum imagines excultas
contra suos cuiusq̄ flatus designauit, supraq̄ eam
turrim metam marmore eam perfecit, & in super tri-
tonem areum collocauit dextra manu uirgam porri-
gentem, & ita est machinatus, uti uento circumgere-
tur, & semper contra flatum consisteret, supraq̄ ima-
ginem flantis uenti indicem uirgam teneret.

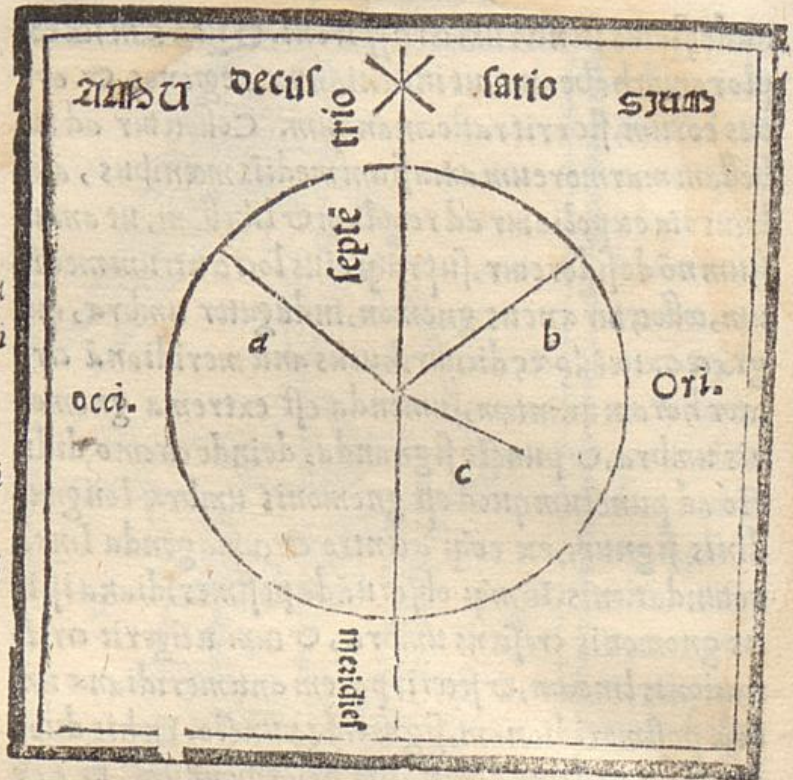
LIBER

a Solanus
b Eurus
c Auster
d Aphri-
cus

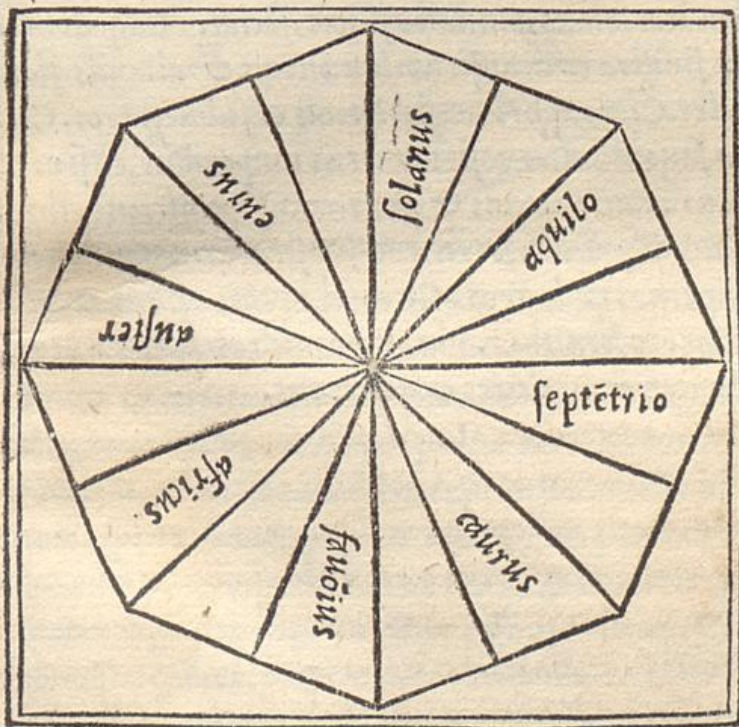
Itaq; sunt
collocati in
ter Solanũ
& Austrũ
ab oriente
hyberno,
Eurus, In-
ter Austrũ
& Fauoni-
um ab occi-
dẽte hyber-
no, Aphri-
cus, Inter
Fauonium
& Septen-
trione, Car-
urus, quẽ
plures uo-
cant Cornũ,
Inter Sep-
tentrionem
et Solanũ,
Aqlo. Hoc
modo uide-
tur esse ex-
pressum,
uti capiat
numeros,
et nomina,
& partes,

a Umbra
ante meri
diana
b Umbra
post meri
diana
c Gnomō

Tunc postea sumenda est sextadecima pars circina-
tionis lineæ totius rotundationis, centrumq; colloca-
dum in meridiana lineæ, quæ tangit circinationem,
& signandum dextra ac sinistra in circinatione, &
meridiana, & septentrionali parte, tunc ex signis his
quatuor, per centrum mediū decussatim lineæ ab ex-
tremis, ad extremas circinationes perducendæ. Ita
austri & septentrionis habebitur octauæ partis desi-
gnatio. Reliquæ partes, dextra tres, & sinistra tres
his æquales, distribuendæ sunt in tota rotundatione,
ut æquales diuisiones octo uentorum designatæ sint
in descriptione, tum per angulos inter duas uentorū
regiones,

regiones, & platearum, & angiportorum, uidentur
 debere dirigere descriptiones. His enim rationibus,
 & ea diuisione, exclusa erit ex habitationibus & uicis,
 uentorum uis molesta. Cum enim plateæ cōtra di-
 rectos uentos erunt conformatæ, ex aperto cœli spa-
 tio impetus ac flatus frequens conclusus in fauibus
 angiportorū, uehementioribus uiribus peragabitur.
 Quas obres conuertendæ sunt ab regionibus uento-
 rū, directiones uicorum, uti aduenientes ad angulos
 insularum, franguntur, repulsiq; dissipentur.

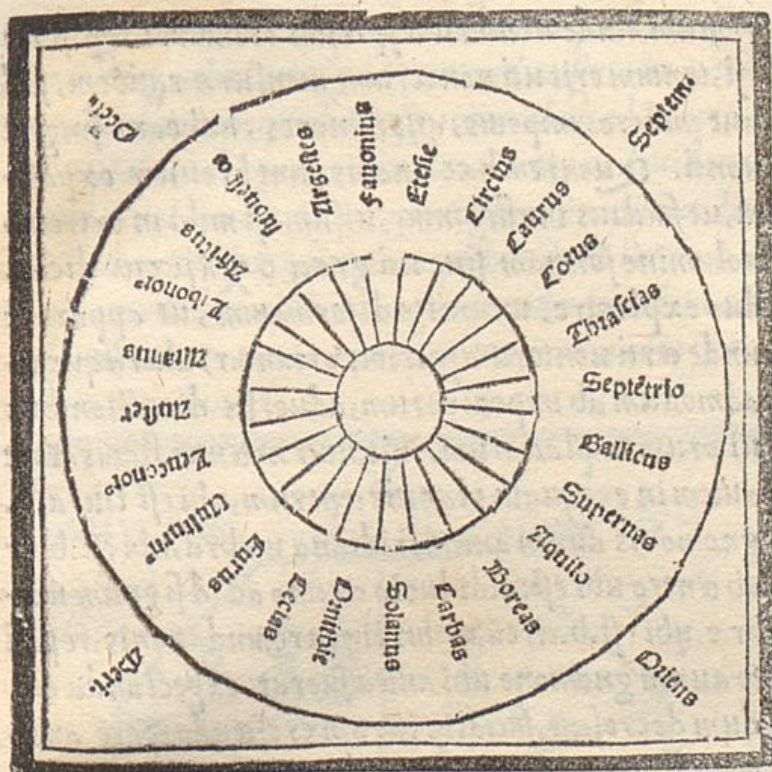
Fortasse mirabuntur ii, qui multa uentorum no-
 mina nouerunt, q̄ a nobis expositum sit tantum modo

C

LIBER

oçto eẽ uetos. Si autem animaduertent orbis terræ
 circuitiõnem per solis cursum & gnomonis æquino-
 ctialis umbras, ex inclinatione cœli, ab Eratosthene
 cyreneo, ratiõibus mathematicis, & geometricis me-
 thodis esse inuentam ducentorum quinquaginta duũ
 milium stadiorum, quæ sunt passus semeletricies,
 milies mille et quingentes mille. Huius autem octaua
 pars quam uentus tenere uidetur, est ter milies mille,
 et noningentes trigetes septies mille & passus quin-
 genti, non debent mirari, si in tam magno spatio
 unus uentus uagando, inclinationibus & recessioni-
 bus uarietates, mutatiõis flatus, faciat. Itaq; dextra
 & sinistra circa austrum leuconotus & altanus flate
 solet. Circa aphricum, libonotus & subuesperos. Cir-
 ca fauonium, argestes & certis temporibus, etesia, ad
 latera cauri, circus & corus. circa septentrionẽ, thra-
 scias & gallicus. Dextra ac sinistra circa aquilonem,
 supernas & boreas. Circa solanum, carbas & certo
 tempore, ornithia. Euri uero medias partes tenentis
 in extremis, cacias & uolturnus.

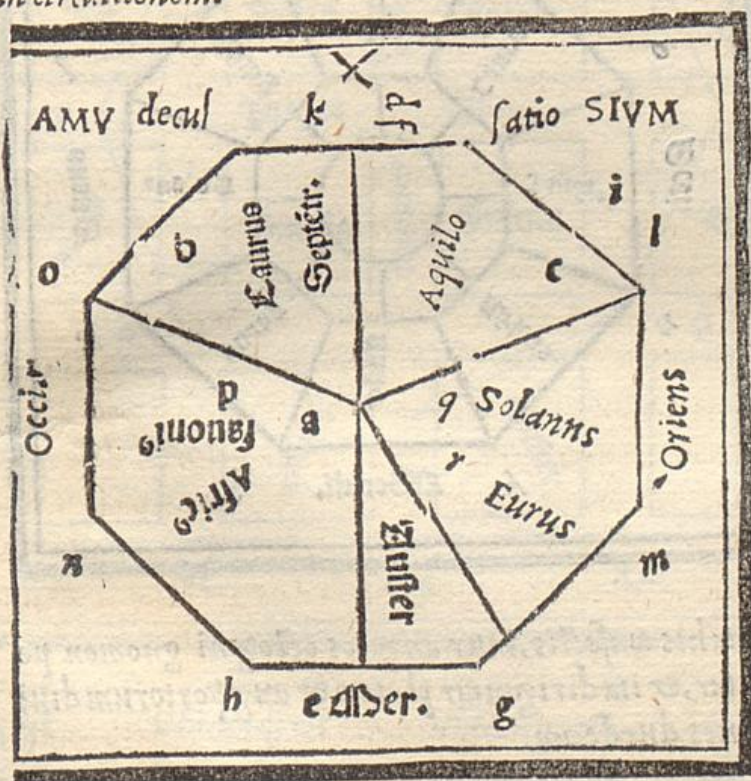
Sunt autem & alia plura nomina, flatusq; uentorū,
à locis, aut fluminibus, aut montium procellis tracta.

Præterea auræ matutinæ, quas sol cum emergit de
subterranea parte, uersando pulsât aeris humorem,
& impetu scandendo trudens, exprimit aurarū ante
lucano spiritu flatus, qui cum exorto sole permanserint,
euri uenti tenent partes. Et ea re quæ ex auris præ
creatur, à grecis ἔϋρος uidetur esse appellatus. Cra
stinus quoq; dies, propter auras matutinas, αὐριον
fertur esse uocatus. Sunt autem nonnulli, qui negāt
Eratosthenem ueram mensuram orbis terræ potuisse
colligere, quæ siue est certa, siue non uera, non potest
nostra scriptura non ueras habere terminationes re,

LIBER

gionum unde uentorum spiritus oriuntur. Ergo si ita
 est, tantum erit uti non certam mensuræ ratioem, sed
 aut maiores impetus, aut minores, habeant singulū
 uenti. Quoniam hæc à nobis sunt breuiter exposi-
 ta, ut facilius intelligantur, uisum est mihi in extremo
 uolumine formam, siue uti græci $\sigma\chi\acute{\iota}\mu\epsilon\tau\alpha$ dicunt,
 duo explicare, unum ita deformatum, ut appareat
 unde certi uentorum spiritus orientur, alterū quem
 admodum ab impetuum eorum, aduersis directionibus
 uicorum & platearum, euitentur nocentes flatūs. Erit
 autem in exequata planitie centrum, ubi est litera. a.
 gnomonis autem antemeridiana umbra, ubi est. b. &
 ab centro ubi est. a. diducto circino ad id signum um-
 bræ, ubi est. b. circū agatur linea rotundationis, re posi-
 to autem gnomone ubi antea fuerat, expectanda est,
 dum decreseat, faciatq; iterum crescendo, parē ante-
 meridianæ umbræ postmeridianam, tangatq; lineam
 rotundationis, ubi erit litera. c. Tunc à signo ubi est
 .b. & ab signo ubi est. c. circino decussatim describa-
 tur, ubi erit. d. deinde per decussationem ubi est. d. et
 centrum, perducatur linea ad extremum, in qua erūt
 literæ. e. et. f. Hæc linea erit index meridianæ, & sep-
 tentrionalis regionis. Tunc circino totius rotundatio-
 nis sumenda est pars sextadecima circiniq; centrum
 ponendum in meridiana linea, quæ tangit rotunda-
 tionem ubi est litera. e. & signandum dextra ac fini-
 stra, ubi erunt literæ. g. h. Item in septentrionali parte
 centrum circini ponendum in rotundationis septērio-
 nali linea, ubi est litera. f. & signandum dextra ac si-
 nistra, ubi sunt literæ. i. & k. & ab. g. ad. k. & ab. h.

ad. i. per centrū lineæ perducendæ, Ita quod erit spa-
cium ab. g. ad. h. erit pacium uenti austri, & partis
meridianæ. Item quod erit spacium ab. i. ad. k. erit se-
ptentrionis. Reliquæ partes, dextra tres, diuidendæ
sunt æqualiter, quæ sunt ad orientem, in quibus lite-
ra. l. & m. & ab occidente, in quibus sunt litera. n. &
o. ab. m. ad. o. & ab. l. ad. n. perducendæ sunt lineæ de-
cussatim, & ita erunt æqualiter uentorum octo spacium
in circuitiōnem.

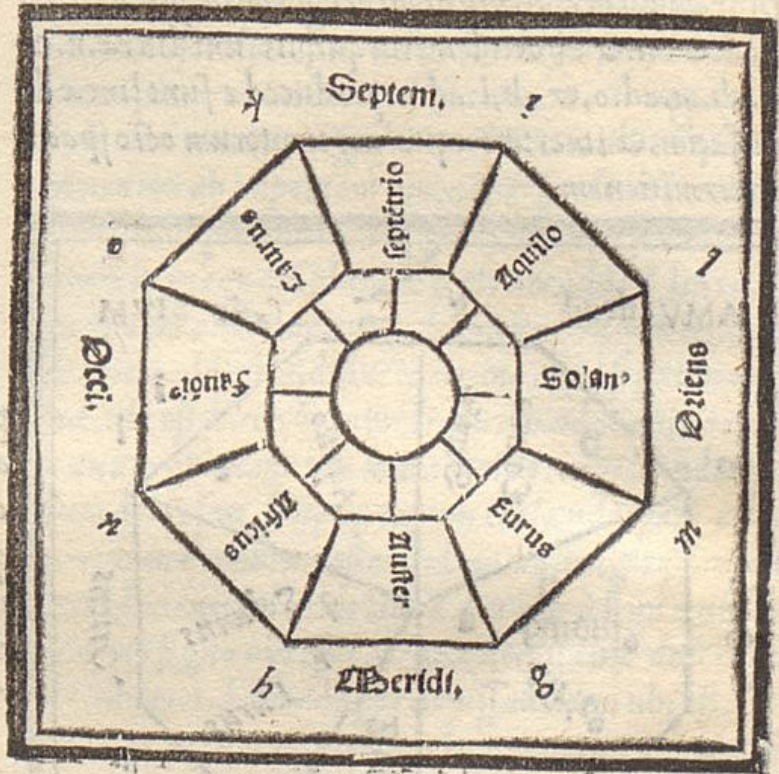

p. Umbra
antemeridiana
q. Umbra
postmeridiana
r. Gnomō

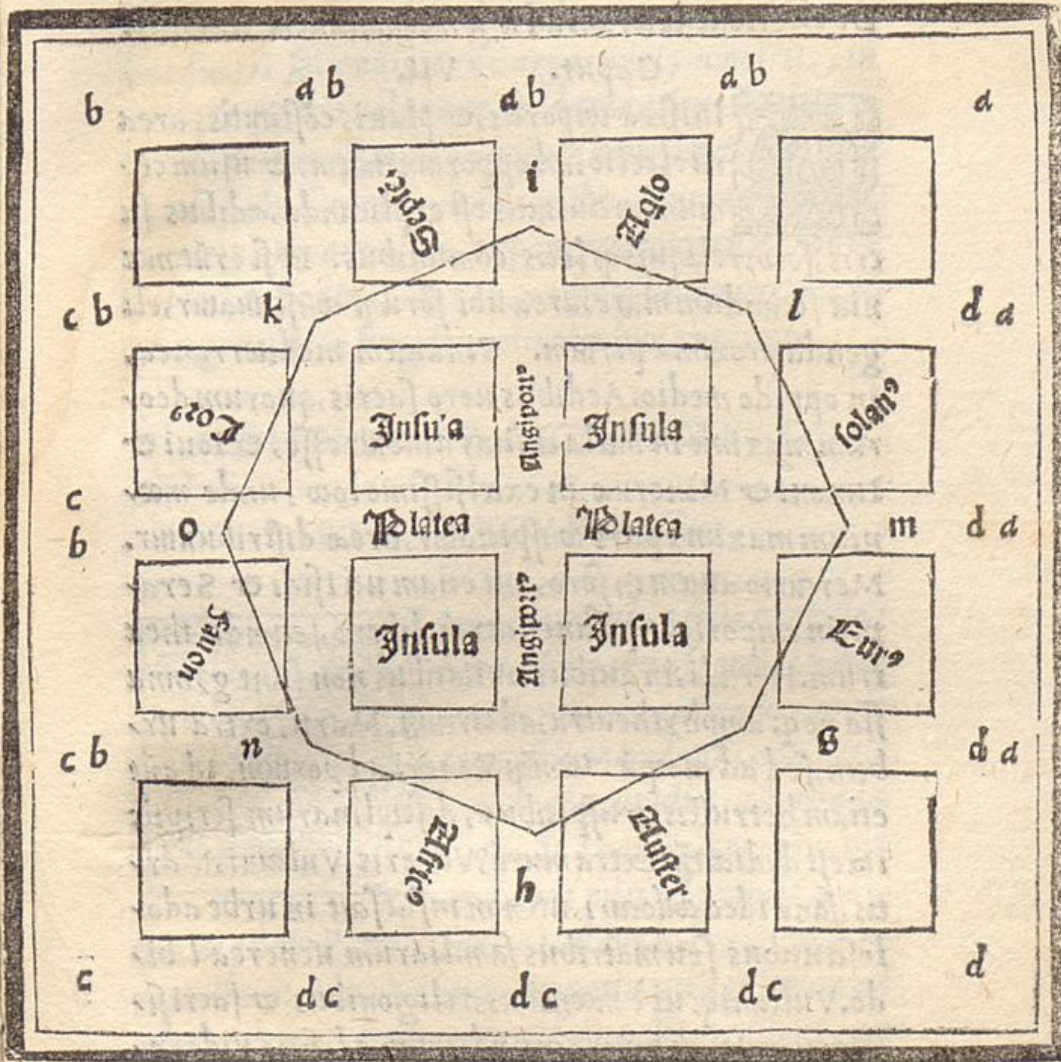
Quæ cū ita descripta erūt in singulis angulis octo-
gonicū à meridiæ incipiemus, inter eurū & austrū in
angulo, erit litera. g. inter austrum & aphricum. h. in-
ter aphricum & fauonium. n. inter fauonium & cau-

LIBER

rum. o. inter caurum & septentrionem. k. inter septentrionem & aquilonem. i. inter aquilonem & solanum. l. inter solanum & eorum. m.

Ita his confectis, inter angulos octogoni gnomon ponatur, & ita dirigantur plateæ & angiportorum divisiones duodecim.

Vbicunq; est
a. anguli in-
sularu sunt
quibus sola-
nus & aqlo
franguntur.

Vbicunq; est
b. anguli in-
sularu sunt
in quibus se-
ptetrio & co-
rus fraguntur.

Vbicunq; est
c. anguli in su-
laru sunt in
quibus fauoni-
us & aphri-
cus fraguntur.

Vbicunq; est
d. anguli in-
sularu sunt
in quibus au-
ster et eurus
franguntur.

C iiii